

Předsednictví jako triumf, nebo fiasko?

09.července 2007 Markéta Pitrová

Vášnivě diskuse spojené s předsednictvím ČR v EU v roce 2009 se svou intenzitou dají přirovnat k debatám o členství. Předsednictví je demonizováno jako instrument umožňující realizovat národní zájmy, a tudíž i české sny. Současně je zatracováno jako přepychová prezentace unijní elity a riziko, že bude upozorněno na nekonceptnost a absenci skutečných priorit naší země.

Na obou stanoviscích je něco pravdy. Instituce předsednictví se totiž stejně jako samotná EU mění. Původní rotační papírový tygr má dnes reálné možnosti. Jsou ale omezené, protože předsednictví EU je dnes více než v minulosti záležitostí týmu.

Sázka na předsednictví

Předseda v EU má řadu úkolů a prosazování národních zájmů země je jen jedním z nich. V první řadě je odpovědný za chod celé EU ve smyslu uzavírání dohod mezi státy včetně plynulosti jednání. Je to právě předseda kdo udržuje komunikaci, a to jak mezi zeměmi a institucemi EU, tak i ve vztahu k zahraničí. Jeho šance nejsou na první pohled viditelné v oblasti legislativy, ale v otázkách rozšiřování, nebo mezivládní konference už určitě.

Českou republiku, jejíž kroky bude koordinovat místopředseda vlády pro evropské záležitosti, čekají desítky politických a úřednických jednání, přibližně deset zasedání na úrovni Rady EU a přirozeně podíl na organizaci bruselského summitu. Odměnou jí může být nejenom dobrá pověst, ale také odpovídající zviditelnění a mediální pozornost. Nutno ale podotknout, že doby, kdy se oči celé EU upřely na Fontainebleau, nebo Milán, jsou pryč. Smlouva z Nice převedla summity do Bruselu a zásadně tak omezila mediální přitažlivost předsednictví. Jedinou možností jak zabránit zapadnutí pracovních setkání, a tudíž i českých a moravských lokalit v každodenním běhu unijního dění, je dosáhnout zásadní přelom v projednávané agendě. A to není vždy jednoduché.

Naše Evropa bez bariér

Předsednictví není jen o prezentaci diplomatických kvalit, ale přirozeně také o programu. Ten se ale musí vytvářet ve spolupráci v trojčlenném týmu, v našem případě Francie, České republiky a Švédska. Unie tímto rozhodnutím sleduje své jasné cíle: denacionalizovat předsednické programy, zajistit větší kontinuitu priorit a zvýšit čitelnost svých postojů ve světě. To co je pro EU výhoda, ale limituje státy. Nejen, že priority zemí musí reálně odpovídat trendu v EU a být důvěryhodné a reálné, ale také musí být součástí programového balíku v konkrétní trojici.

Česká republika již rámeček svého předsednictví vyhlásila. Je to „Evropa bez bariér“, heslo obsahující konkurenceschopnost, čtyři svobody a liberální obchodní politiku. Tato agenda sama o sobě není nijak objevná, spíše je zaklínacím slovem unijního eurožargonu v posledních dvaceti letech. Je také poměrně neohraničená a konsensuální. Rozhodující budou proto zásady jejího naplnění a detaily. Úřad vlády nicméně zveřejnil také „další důležitá témata“, kterými pokryl prakticky všechny další sektory. Priority České republiky, které budou dále rozmělněny programem týmu a reálnými možnostmi koaličního vyjednávání, tak prakticky neexistují. Buď je nemáme, nebo je široký záběr programu součástí strategie.

Prozíravá Česká republika?

Stávající úroveň příprav na předsednictví v roce 2009 lze interpretovat různě. Optimistická varianta říká, že Česká republika neusiluje o prosazení speciálních priorit, protože pochopila omezené možnosti předsednictví z hlediska obsahového. Zbývá jenom doufat, že své úsilí soustředí na negociační potenciál a logistickou a organizační stránku.